

Emnekode : SO-104
Kandidatnr. : 1839
Dato : 12.05.2015
Ark nr. : 1 av 10

- 2) I denne oppgaven vil jeg skrive en etisk refleksjon rundt temaet matrevisjonene til nusmisbrukere. Jeg vil veie dette opp mot noen av de ulike etikkene som plikt- og konsekvens-
etikk, diskusjons- og profesjons- og relasjons- og dygdsetikk. Jeg vil
også trekke inn menneskesyn og vise til elementer fra den norske
velferdsstatens politikk. Til slutt vil jeg komme frem til en
konklusjon, ut ifra fordele- og ulemper med forslaget, om
revisjonene fremfor pengene er nyttig.

Som ansatt i NAV er det flere momenter som må tas
hensyn til. I tillegg til de etiske spørsmålene spiller også
retningsslinjer på arbeidsplassen, norske lover, yrkesetisk
grunnlagsdokument og hensyn til brukerne en stor rolle. Men av
disse vil ikke alle være like relevante for denne etiske refleksjonen.
~~Det er ikke viktig å se på hensyn til brukerne først~~
Men noen av dem vil komme inn under deler av oppgaven
underveis.

Det første som skal veies opp mot forslaget om revisjonene
er plikt- og konsekvensetikk. Her ser man både på hva man
er forpliktet mot og konsekvensene av de ulike handlings-
alternativene. I henhold til plikt er punktene nevnt ovenfor
et viktig moment. Vi er med andre ord forpliktet av lover,
regler, normer og rutiner når vi arbeider med oppgaver i
offentlig sektor. Disse kan vi si er ytre kilder. Vi har også
kilder som viser mer til våre holdninger og hva vi har
internalisert av det som er rettlig og galt i samfunnet. Disse kan
spille en viss rolle i utformingen av tiltaket, men vi bør ikke
gjøre seg avhengende da vi ikke står alene om avgjørelsen. Men
vi kan trekke inn etikeren Immanuel Kant. Han viste til at
deshverre en handling skulle være god, måtte den være utført

Emnekode : SO-104
Kandidatnr. : 1839
Dato : 12.05.2015
Ark nr. : 2 av 10

Fra aktelese for moralloven. Her vises det til det kategoriske imperativ: "Du skal aldri handle annenledes enn at du skal ville at din handlingsregel skal bli allmenn lov." Dette er relevant for vår refleksjon da vi bør ta hensyn til at dersom tiltaket gjennomføres, bør det være av en slik art at det kan gjelde for alle. Ut ifra et slik perspektiv og rettferdighet, bør tiltaket mulig gjelde alle. Dette kan fort bli problematisk dersom enkelte brukere mener de vil bruke pengene de får på mat, og dermed er vi over i et konfliktspespektiv. For hva blir egentlig konsekvensene av en slik ordning? Først og fremst kan noen gode konsekvenser være at pengene da faktisk går til mat, noe som kan senke kriminalitetsaten og kanskje også bruk og omsetning av narkotika, da brukerne ikke vil ha pengene til det. På en annen side kan det motsatte skje, da brukerne da må stafte pengen til rus på andre vis. Man bør ta hensyn til at rusugget ikke vil forsvinne uten behandling, og at malrekvisisjoner kan føre med seg at rusmisbruket skaffer seg penger uoversigtlig. Her bør man vise opp positive og negative sider for tiltaket, altså hva som gir mest nytte. Her kan det vises til utilitarismen som har mest mulig lykke for flest mulig som sitt utgangspunkt. Vi bør altså se om tiltaket fører til en bedre situasjon for rusmisbrukere. Detsom her er problematisk er at utilitarismen kun tar hensyn til det store bildet og ikke et sårlant mindretall, derfor bør man vise ekstra påpasselig for om tiltaket kan forverne noen sin situasjon. Det kan være vanskelig å forutse konsekvensene av tiltaket, men likevel er det viktig at vi tar hensyn til at gode og dårlige konsekvenser kan forekomme, og ikke kun ser blindt på formålet slik som et formålsetisk perspektiv.

Når vi ser på konsekvenser av tiltaket kommer vi ikke foruten menneskesyn. Hordan vi ser på andre mennesker vil

Emnekode : SO-104
Kandidatnr. : 1839
Dato : 12.05.2015
Ark nr. : 3 av 10

nemlig påvirke våre holdninger og handlinger øverfor dem. Vi må ta hensyn til at brukere er mennesker som er kommet i en uheldig posisjon, og de må derfor behandles med rettferdighet og respekt. Ut ifra et humanistisk menneskesyn er menneskeverd, frihet, autonomi og selvestendighet og ansvar momenter vi bør vektlegge. Mennesker har en verdi ut ifra det å være menneske, så derfor bør vi aldri redusere dem til noe annet enn det. I henhold til Emmanuel Lévinas og "den andres annerledeshet" bør vi alltidse på brukerne som noe mer enn vi kan gripe med våre kategorier. Hvis ikke står vi i fare for å objektivisere og da kan det være lett og ta en avgjørelse som virker godt for oss, men som kanskje ikke er godt for brukerne. Vi bør også passe oss for overformunder eller paternalisme, men visse grader av det vil være nødvendig, da rusede ofte kan ha vanskelig for å se sine fysiske behov. Av den grunn kan motrekvisjonen være engasjert, samtidig som det kan brenke vedkommendes selvestendighet og autonomi. Sosialt arbeid sies å ha et positivt og optimistisk menneskesyn med tro på at mennesker er i stand til forbedring og forandring. Men om det å gi rekvisjonene understøtter dette, kan være et vanskelig dilemma. De kan nemlig vise til litt tro på at brukere faktisk klarer å bruke penger formuelt. I noen tilfeller vil de ikke det, men det vil alltid være unntak. Da kan autonomien og friheten fort bli krenket. Et mulig tiltak kan være å se an hvem enkelt bruker og gi rekvisjonen til de som ikke klarer å holde pengene til mat. Men i et system som NAV kan det av tiolsmessige årsaker og av kav til effektivitet bli problematisk.

^{Humanistiske} Menneskesyn ser også på hvordan vi er ansvarlige for våre handlinger; noe som kanskje kan understøtte tiltaket. Man er da sett på som ansvarlig for å bruke rismidler, og om man ikke klarer å bruke penger på noe annet, før man rekvisjonen. En motsats da kan være om det er rett å "straffe" brukerne på denne måten. Spesielt om

Emnekode : 50-104
 Kandidatnr. : 1539
 Dato : 12.05.2015
 Ark nr. : 4 av 10

man ser på brukere som uheldige ut fra et deterministisk naturalistisk perspektiv. Her ser man mennesket som en sum av ør og miljø, og man kan dermed være et "resultat" av en uheldig situasjon. Jeg har valgt å ikke legge så mye vekt på det naturalistiske perspektivet i denne refleksjonen, da det ikke ses på som like relevant.

Selv om det ikke her er snakket om et møte med en konkret bruker, vil elementer fra relasjonsetikkken være av relevans. Høgstryn sier at det er i møtet med den andre at den etiske fordring får sitt innhold. Her foreligger et kav om å ivaretake den andre, da vi er forbundet og fører hverandres verden i møtet. For selv om vi skal et fagmøte, vil våre konklusjoner og resultater påvirke brukernes liv senere. Vi er, som Lévinas kunne sagt, til for den andre (jeg-for-den-andre). Det som er snakket ute i et møte når vi komme hit, er at vi ser på brukere som et du og ikke et det. Dette er i henhold til Martin Bulvers tenkning, og viser til at den andre er et subjekt på lik linje med oss selv. Det kan være fort å tenke i et jeg-det perspektiv når man utformer tiltak for andre, da de er distansert fra selve møtet. Men det er ikke slik at vi skal utforme en plan for en ting, derfor må vi hele tiden ta i betraktning brukeren som treffes av avgjørelsen. Brukermeldringen kan her være et sentralt tema, men det vil jeg komme tilbake til.

Det at vi er forbundet med den andre kalte høgstryn grunnvitkår, altså noe vi ikke kommer forutende vi ikke er helt isolerte. Her kan det igjen vises til hvordan vi blir brukerens relasjon på et litt indirekte vis. Videre snakket høgstryn om løsutstyringene til litt åpenhet og lamhjertighet, men disse vil ikke være like relevante i situasjonen da den ikke handler om spontane reaksjoner og handlinger uten baktanke. For selv om det kan ses på som lamhjertig å gi nenger eller rekrusjoner, er det trots alt ikke fremliggartet, men profesjonsarbeid.

Emnekode : SO-104
Kandidatnr. : 1839
Dato : 12.05.2015
Ark nr. : 5 av 10

Øg ettersom vi arbeider i en profesjon innenfor NAV er profesjonsetikken relevant. Her er det snakk om at samfunnet har gitt et mandat til profesjonene om å løse ulike sosiale problemer. I vår situasjon er det snakk om rusmisbrukeres pengelinnt. Men som sagt tidligere er vi forpliktet av forskjellige normer og regler og vi har et ansvar. Ansvaret ligger i å ivareta brukeren da vi har makt til å påvirke deres livs situasjon. Som vi har vort litt inne på tidligere ligger det da et kav om hensyn og rettferdighet. Sos viktig kan vi kanskje clasi er det yrkesetiske grunnlagsdokument. Ettersom vi utforme en refleksjon kan det komme opp momenter hvor vi bør vurdere om hva som er rett. Grunnlagsdokumentet kan da bli en rettssnor og en hjelp, men det er likevel viktig å ikke se på det som uttømmende regler. Vi har nemlig et ansvar overfor brukere og kan ikke støtte oss til og sligle oss bort regler og prinsipper. For til sylinder og sist er det vi som profesjonsutøvere som har ansvaret for våre handlinger. Til dette kan vi knytte dommekraft og skjønn. Når vi utarbeider tiltaket utover vi jo nettopp skjønn. Vi ser an situasjonen og bruker skjønnet til å se hva som kan passe inn. Vi kan se på skjønnet som utøveren av dommekrafen, og derfor vil vi måtte utarbeide denne refleksjonen før vi setter tiltaket ut i live. Dommekrafen har flere kilde som spiller sammen, og når alle socialarbeiderne i møtet kommer med sine synspunkter og erfaringer vil dommekrafen styrkes i fellesskapet. Kildene er faglig kunnskap inkludertretikk, menneskesyn og verdier, forbilder og eksempler, konvensjoner og rutiner, personlig erfaring og dyd (samt kvalitet og yrkeserfaring og praksis). Som man kan se er alle disse momenter som vil virke inn på den endelige avgjørelsen, men de kan også føre til ulike syn og en delatt om hva som skal gjelde. Dette skal jeg komme tilbake til til slutt når diskusjonsløv skal gjennomgås.

Emnekode : SO-104
 Kandidatnr. : 1839
 Dato : 12.05.2015
 Ark nr. : 6 av 10

Men først skal dygdsetikken og holdninger tas i bruk. Dygdsetikken spør etter hva som er en god person. I denne sammenhengen vil hovedfokuset ligge på holdninger, som er beslektet dygd. Dette er fordi jeg ser holdninger som en svært sentral del i sosialt arbeid. Det er nesten umulig å unngå at holdninger preger vår ynteksutøvelse, selv om normen for vi å la de høre prioritettene til. Holdninger er en ordning av tanker, følelser og atferd som påvirker oss. I henhold til situasjonen om matrekvisjonene vil være ulike holdninger prege om vi er for eller i mot tiltaket. Men vi kanskje vil nødt til å undertrykke sine holdninger, dersom de strider med god etikk i refleksjonen. Dersom en deltaker i fagmøtet for eksempel ikke tolererer rasismen, må vedkommende enten opparbeide toleranse eller avslutte arbeidet. Videne vil da være avgjørende om det er flest i fagmøtet som fremmer autonomi og frihet som holdnings- eller paternalisme og tror på kontroll. Hva da dette kan gi ulike synspunkter vi viser under menneskesyn. Men det viktigste her er å være bevisst sine holdninger og klare å luke ut de som eventuelt ikke måtte passe inn.

Videne i dygdsetikken har vi sinnelaget, som viser til motivet for handlingen. Dygdsetikken peker på karaktertrekk, mens sinnelaget peker på motivet. Kant viser til at dersom sinnelaget var godt var handlingen god. Selv om dette kanskje ikke er gjeldende for alle situasjoner, er det viktig at vi vil det beste for våre brukere. Men det kan fort komme utsiktstede konsekvenser selv om motivet er godt, det er det viktig å ha i tankene.

Men når det kommer til å draffte om reaksjoner er en god og gjennomførbar plan, er det viktig å se til velferdsstaten da sosialarbeidere er forrattene av gjeldende sosialpolitiske. Jeg vil gå gjennom noen verdier som ligger til grunn for velferdsstaten som er viktig å ta hensyn til. Jeg vil sette dem opp mot konsus

Emnekode : SO-104
Kandidatnr. : 1839
Dato : 12.05.2015
Ark nr. : 7 av 10

Først har vi likhet og rettferdighet, her peker man på at alle borgere skal ha like muligheter og rettigheter. For rusmisbrukere sin del vil det vises seg i at de har rett på et godt liv på linje med rusfrie. De får få rettigheter og mulighet til gode levekår og levestandard på tross av sin situasjon. Matreklisjonen gir dem hvertfall garanti for å spise seg mette hverdag. Men et motargument kan være om de ikke kunne bruke pengene som de vil. Videre er omsorg og trygghet en faktor. Man er med andre ord sikret omsorg dersom familien siktet. Og tryggheten vises seg i at man har noen i ryggen dersom man skal komme i en uhellig situasjon. For brukerne vil denne omsorgen kunne bedre hvertagen, og de er sikret mot et liv i fattigdom til engang.

Men på en annen side, som vi har vort inne på, kan frihet og selvstendighet føles krenket av å bli gift rekrusjonen. Men for noen kanligge og en trygghet for at de ikke har mulighet til å kjøne annet enn mat for pengene. Derved vil man at man ikke kommer til temt bytteskap fordi pengene gikk til rus.

Til sist har vi inkludering og integrering. Dette kan kanskje helst være relevant i rehabilitering hvor man igjen blir hjulpet tilbake til samfunnet. Men kanskje matreklisjonen hjelper et stikkje på vei mot å bli en del av samfunnet igjen.

Til nå har vi sett på ulike etikkens momente og hvordan de kan gi bidrag i diskusjonen rundt hvorielt vi skal gi matreklisjonen til rusmisbrukere eller ikke. Men hvordan skal den endelige avgjørelsen tas?

Her kan diskusjonsløkken gi et bidrag. Det er en prosedyre utviklet av Habermas og Apel for normprøvning. Det er altså en dialogbasert diskusjon for å komme frem til konsensus om hvilken norm som skal gjelde. Jeg ser denne relevant ettersom man lettare kommer frem til en enighet ved bruk av en

Emnekode : SO-104
 Kandidatnr. : 1839
 Dato : 12.05.2015
 Ark nr. : 8 av 10

Fremgangsmåte enn ved leir diskusjon. Man lør og tar inn en eller flere brukerrepresentanter for å få sett saken fra flere sider enn kun fra dem som skal ta avgjørelsen. Diskusjonen er også en motsats til paternalisme, da normene ikke skal komme overfor, men nedover fra. Den viser til som prosedyrebrev. Det første er at alle berørte parter skal delta. Nå si det seg selv litt vanskelig å ta med alle rismisbrukere på dette UAV kontoret til møte, men det kan som sagt løses med brukerrepresentanter. Og ettersom brukernedtakking er så sentralt i forret og generelt i dagens sosialpolitikk, og ikke minst brenner, er det nesten helt nødvendig å ta et brukerperspektiv med i avgjørelsen. Det kan ofte gi nytt innsikt i situasjonen og få frem momenter sosialarbeidere ikke tenker over. Vi lurer skal alle alle normens sider belystes. Denne refleksjonen kan være til hjelp her. Det tredje er å holde seg til det aktuelle, og ikke en tenkt situasjon eller ytterligheter. Det ~~kan~~ ^{gjøre} e-at dialogen skal ha et saklig preg hvor man avstår fra utenomsnakk som kan påvirke resultatet (konsensus). Og til slutt forpliktes alle parter til å snakke sant.

Forhåpentlig vil denne draftingen føre til konsensus rundt om matrekevisjoner skal innfres eller ikke.

Vi har nå sett på dilemmaet om matrekevisjoner fra flere etiske- og synspunkter. Men det gjenstår enda å finne ut om dette er noe vi faktisk bør satse på eller ikke. Vi kan starte med i forblikket overfor brukerne. Det er jo for deres beste at rekvisisjoner blir innført, men som vi har sett, kan det innstrekke deres frihet. Og hva med de andre tingene man trenger i hvertdagen? Det er en realitet at alt ikke kan kjøpes på Kau. Om ekstra pengertil de brukere som ikke oppholder seg på institusjon etter andre tilbud ~~gjortas med~~ diskusjonen da vil bli nødvendig, eller om man skal beholde

Emnekode : SO-104
 Kandidatnr. : 1839
 Dato : 12.05.2015
 Ark nr. : 9 av 10

de tiltak som eksisterer i dag bør tas opp til diskusjon. Vi må også ta hensyn til de ressursene som vi har til rådighet i forvaltningen. Slik sett vil ikke reaksjoner være økonomisk bedre enn stønad, da brukere ikke vil kunne bruke pengene sine på andre ting, før deretter å kreve nødvenger til mat. I tillegg kan det kanskje være vanskelig å "tillegge" alle brukene matreaksjoner. Her må man enten ta utgangspunkt i ~~etiskitet~~ individualitet eller likehet for alle. Dette kan føre til at enkelte føler seg urettferdig behandlet. Derfor kan det, som nevnt før, være hent å ta inn brukene i vurderingen. Det kan også være vanskelig å forutse hvordan dette tiltaket vil fungere i praksis. Men forhåpentligvis vil det fungere slik at pengene går til mat og at ikke kriminaliteten øker av den grunn. En annen posisjon ville være om rusbruk og overdose-dødsfall gikk ned, men det hadde nok heller bare vært en bonus. Men det beste med dette forslaget, hadde nok vært å ta det i bruk i en provoperiode eller før en postvegning. På den måten får man sett hvordan tiltaket fungerer i praksis. Alt dette tatt i betraktning har vi nå et grunnlag å gå ut fra på fagmøtet. Punklene tatt opp i denne etiske refleksjonen blir gås gjennom med nøyaktighet. Likevel vil det være åpent for andre synspunkter og innspill fra deltakerne, ~~utan~~ noe som er fruktbart når temaet skal driftes og den endelige konklusjonen skal tas.

I denne oppgaven har jeg skrevet ut en etisk refleksjon rundt de matreaksjonene til rusmisbruket. Det ble først sett på i forhold til plikt- og konsekvensetikk hvor Kant og retninglinjer for sosialarbeidene ble nevnt. Her ble konsekvenser av tiltaket tilagt sentral vekt, og utilitarisme og formålsetikken ble trukket inn. Videre har vi sett på hvordan menneskesyn kan påvirke dilemmaet vårt.

Emnekode : SO-104
Kandidatnr. : 1839
Dato : 12.05.15
Ark nr. : 10 av 10

Det ble så hentet momenter fra relasjonsetiikk og profesjonsetikken med dommekraft som under tema. Holdninger ble tatt opp under etikksetikken sammen med sinnelag før vi gikk over til welfordstatens verdier og hvordan de kan ses i forhold til rusmisbrukere. Til slutt ble det vist til hvordan ~~og~~ diskussetikken kan gi et bidrag til å komme frem til en løsning før en rask gjennomgang av dilemmaet og en konklusjon om en påve ordning for tiltaket.